Aan de leden van de gemeenteraad.

Januari 2021
Onderwerp: Operatie VLAM

Geachte raadsleden,

Vrijwilligers zijn voor de brandweerorganisatie van levensbelang. Daarom wil Brandweer Gelderland-Zuid fors inzetten op het vinden, binden en boeien van vrijwilligers, nu en in de toekomst.

Dit is hard nodig, want:

- Vrijwilligheid komt landelijk steeds verder onder de druk te staan. Mensen binden zich steeds minder makkelijk voor een lange tijd aan een organisatie. Dit vraagstuk is in Brandweer Nederland al langere tijd één van de voornaamste agendapunten.
- De concrete consequenties van de normalisering van de rechtspositie van ambtenaren en het zoeken naar differentiatie tussen de taken van vrijwilligers en beroeps als gevolg van Europese regelgeving vraagt om een herbezinning op vrijwilligheid en de rol van lokale posten.
- Regionaal is sprake van een operationele uitdaging om altijd binnen de gestelde normen op tijd aanwezig te zijn bij een incident. Daarvoor is het onder ander van belang om voldoende vrijwilligers te vinden, te binden en te boeien.

De brandweer is in 2020 daarom een project gestart dat verder is uitgewerkt onder de naam ‘Operatie VLAM’. Er is gekozen voor het woord ‘operatie’ om aan te geven dat dit project vol actie en daadkracht zit. Dit sluit aan bij de noodzaak om vrijwilligers te vinden, te binden en te boeien. ‘VLAM’ staat voor:

- **V**rijwilligheid
- is van **L**evensbelang
- van ons **A**llemaal
- voor nu&(over)**M**orgen

Het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid heeft in haar vergadering van 5 november 2020 het plan van aanpak dat is opgesteld voor Operatie VLAM vastgesteld. Graag nemen wij u als gemeenteraden mee in de beoogde ontwikkeling. Ook willen we deze raadsinformatiebrief gebruiken om de cruciale rol van de gemeenten voor het voetlicht te brengen. Daarmee zetten we erop in dat Operatie VLAM niet alleen een regionaal project is van de brandweerorganisatie, maar ook een lokaal belang dient en de benodigde lokale bestuurlijke aandacht krijgt.

Opdracht
De opdracht voor Operatie VLAM luidt als volgt: kom tot een toekomstbestendige inrichting van vrijwilligheid, waarin in ieder geval continuïteit en flexibiliteit belangrijke kernwaarden zijn. De opdracht richt zich op het optimaal vormgeven van het vinden, binden en boeien van vrijwilligers. De brandweer is van ons allemaal. Daarom voeren we deze opdracht uit in samenwerking met gemeenten, werkgevers, burgers, vrijwilligers en de veiligheidsregio Gelderland-Zuid.

Vooronderzoek
Om te komen tot een projectplan voor deze opdracht is een uitgebreid vooronderzoek uitgevoerd. Dit is visueel weergegeven in onderstaande afbeelding.

In het vooronderzoek zijn alle relevante feiten ten aanzien van vrijwilligheid verzameld. Deze feiten zijn geanalyseerd en vervolgens samengevat in vijf thema's, als clustering van alle verzamelde feiten. Ook is er gesproken met alle betrokken partijen bij deze opdracht om hun beleving bij de feiten en de ambitie voor de toekomst op te halen. Door alle betrokkenen zijn de geformuleerde thema's (h)erkend als vraagstukken die binnen dit project centraal moeten staan. Er is onder andere gesproken met:

- De afdeling bedrijfsvoering van de veiligheidsregio. Veel van de vraagstukken rondom vrijwilligheid gaan over het regionaal faciliteren en de balans tussen regionale kaders en lokale vrijheid. Dit vraagt actieve betrokkenheid van de relevante organisatieonderdelen bij Operatie VLAM.
- De vrijwilligers. Omdat de vrijwilligers centraal staan bij de opdracht zijn er begin september twee avonden belegd waarvoor vrijwilligers uit de regio uitgenodigd waren en waarbij om hun input is gevraagd. De avonden zijn zeer positief ontvangen en hebben waardevolle ideeën opgeleverd voor de 'kantoororganisatie' en de operationele organisatie en de richting van Operatie VLAM.
- De Adviesgroep Adviseurs Crisisbeheersing. Gemeenten zijn een belangrijke succesfactor voor de uitvoering van Operatie VLAM. De gemeentelijke adviseurs die belast zijn met de brandweer en crisisbeheersing zijn daarom meegenomen in de opzet van het project en hebben het plan van aanpak mede kunnen vormgeven.

Als sluitstuk van het vooronderzoek is een plan van aanpak opgesteld.

Inhoud project

De vijf thema's uit het vooronderzoek zijn vertaald naar vijf projecten. Hiernaast zijn de projecten weergegeven. Onderstaand zijn de projecten verder toegelicht.

1) Ontwikkelingen rondom vrijwilligheid. Dit project volgt alle relevante landelijke en regionale ontwikkelingen met betrekking tot brandweer-zorg en vrijwilligheid. Dit project zorgt ervoor dat de andere vier projecten blijven aangesloten op de actualiteit.
2) Rol en functie lokale posten. De lokale brandweerposten maken weliswaar deel uit van een regionale organisatie, ze vervullen ook een belangrijke lokale rol en functie. Juist deze rol en functie maakt het aantrekkelijk om als vrijwilliger bij de brandweer te komen en blijven. Wat kunnen we lokaal doen om die rol en functie te versterken; dat is de centrale vraag van dit project.
3) Personeelsbestand. Vrijwilligers zijn van levensbelang voor de brandweer. Voor nu én in de toekomst. Daarom gaat dit project aan de slag om het inzicht in het huidige personeelsbestand te vergroten en om zo te komen tot een strategische inzet voor de komende jaren, zodat de regio en de posten een gebalanceerd, divers en goed toegerust personeelsbestand krijgen en behouden.
4) Verbinding posten en regio. Een prettige samenwerking tussen de lokale posten en de regio maakt het werk van vrijwilligers nog aantrekkelijker. Dit project brengt in kaart wat nodig en gewenst is om tussen regio en posten wederzijds een goede verbinding te bewerkstelligen.
5) Verbinding met werkgevers. Vrijwilligers doen het werk voor de brandweer veelal naast hun hoofdberoep. Dit project beoogt een positieve manier van verbinding te creëren met de werkgevers van (toekomstige) vrijwilligers.

Sturing project

De vijf projecten worden aangestuurd door een stuurgroep, waarin de manager brandweer als ambtelijk opdrachtgever en manager bedrijfsvoering zijn vertegenwoordigd. De bestuurlijke portefeuillehouder brandweer, burgemeester H. Beenakker, is als bestuurlijk opdrachtgever lid van deze stuurgroep. De bestuurlijk portefeuillehouder P&O van de veiligheidsregio, burgemeester M. Slinkman, is eveneens lid van de stuurgroep.

Tevens is een vrijwilligersraad samengesteld, met een goede vertegenwoordiging vanuit de regio en het personeelsbestand van de vrijwilligers. Zij mogen gevraagd en ongevraagd adviseren en fungeren als sparringpartner en positief-kritische vrienden van Operatie VLAM. Zij behartigen het belang van de vrijwilligers, mét oog voor de uitdagingen, mogelijkheden en beperkingen van de regionale

brandweerorganisatie. Daarnaast zijn zij richting hun eigen achterban ambassadeurs voor Operatie VLAM, geven ontwikkelingen door en nemen signalen mee naar het project.

Binnen de samenstelling van de projectteams is gelet op een goede vertegenwoordiging van de betrokken partijen. Zo nemen diverse vrijwilligers deel aan de projecten en zijn ook een tweetal van de genoemde gemeentelijke adviseurs onderdeel van het project 'Verbinding met werkgevers' om de gemeenten als werkgevers én als kenners van de lokale netwerken te vertegenwoordigen.

Rol van gemeenten en betrokkenheid van de raad
De brandweerposten hebben altijd al een sterke verbinding gehad met de lokale gemeenschap. Operatie VLAM beoogt sterke lokale posten in elke dorpsmaatschappij. Daarbij is er oog voor de behoefte en wensen van de lokale post én voor het algemene regionale belang. In dat samenspel is de rol van de gemeenten onmisbaar. Gemeenten zijn bij uitstek bekend met de lokale verbanden, krachten en kansen. Signalen die u opvangt vanuit de lokale gemeenschap nemen de projectleiders van Operatie VLAM graag mee in de afwikkeling van de projecten. Operatie VLAM staat daarom open voor al uw vragen, opmerkingen en feedback. U kunt daarvoor contact opnemen met annemieke.bloemendaal@vrgz.nl. Binnen Operatie VLAM bezinnen we ons, samen met de leden van de stuurgroep, op welke wijze we de lokale gemeenten in de toekomst zo goed mogelijk betrekken en betrokken houden.

Tijdspad
In het laatste kwartaal van 2020 is besteed aan het verder uitwerken van de opdracht van ieder project in een projectplan. Op dit moment zijn alle projecten gestart en naar verwachting zullen in het eerste kwartaal de eerste 'quick wins' verzilverd worden en in de loop van het jaar zullen concrete resultaten geboekt worden. Eind 2021 zal elk project afgerond worden met tenminste een implementatieplan. Waar mogelijk zal implementatie uiteraard eerder starten.

Vanzelfsprekend zullen wij u met enige regelmaat informeren over de voortgang middels een raadsinformatiebrief. Of indien de raad dat wenst een mondelinge toelichting geven.

Hoogachtend,

mede namens de bestuurlijke portefeuillehouders Brandweer en P&O de heren H. Beenakker en M. Slinkman,

de voorzitter van het Algemeen Bestuur VRGZ,

drs. H.M.F. Bruls